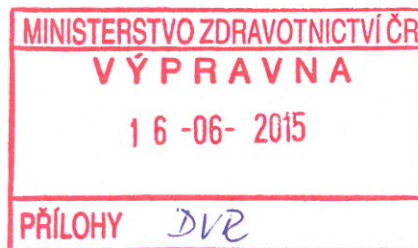

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Vážená paní

Váš dopis ZN.:
ze dne: 8. 4. 2015

V Praze dne 20. 4. 2015
Č. j.: MZDR 19075/2015-2/PRO

MZDRX00PC00V

Stanovisko Ministerstva zdravotnictví k právu na vydání placenty

Vážená paní magistro,

k Vaší stížnosti ze dne 8. 4. 2015 na postup
placenty po porodu Vaší dcery sdělujeme následující.

spočívající v nevydání

Nejprve nám dovoluňte informovat Vás o Vašem právu na podání stížnosti. Podle § 93 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, se podává stížnost u poskytovatele zdravotních služeb, proti kterému směřuje. Ten je povinen stížnost vyřídit do 30 dnů ode dne jejího obdržení (viz § 93 odst. 3 písm. b) zákona o zdravotních službách). Pokud osoba, která podala stížnost, s jejím vyřízením nesouhlasí, může ve smyslu § 93 odst. 2 zákona o zdravotních službách podat stížnost příslušnému správnímu orgánu, který tomuto poskytovateli udělil oprávnění k poskytování zdravotních služeb, což je v případě Krajský úřad kraje. I krajský úřad má lhůty pro vyřízení, které činí 30 dnů, resp. 90 dnů v případě nutnosti ustavení nezávislého odborníka nebo 120 dnů, je-li nutné ustavit nezávislou odbornou komisi (§ 94 odst. 1 písm. a) zákona o zdravotních službách).

Nyní k předmětu Vaší stížnosti.

Ustanovení § 111 a § 112 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, se přímo na otázku vydávání placenty nevztahují¹, nicméně podle § 91 zákona o zdravotních službách části těla

¹ Podle § 111 OZ platí:

odebrané v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb, plod po potratu, plodové vejce, **plodové lůžko (placenta)** nebo těhotenská sliznice, odebrané části těla zemřelého nebo tkáně a buňky, **kteřé byly určeny pro výrobu léčiv, k vědeckým, výzkumným nebo výukovým účelům**, nebo orgány, tkáně a buňky určené pro použití podle zákonů upravujících nakládání s lidskými orgány, tkáněmi nebo buňkami a nebyly pro tyto účely použity, se zpopelňují ve spalovně poskytovatele, nemá-li poskytovatel vlastní spalovnu, ve spalovně jiného poskytovatele nebo v krematoriu, a to na základě smlouvy uzavřené s jiným poskytovatelem nebo provozovatelem krematoria. Obdobně se postupuje, jde-li o odebrané části těla zemřelého, které byly použity k vědeckým, výzkumným nebo výukovým účelům s tím, že jejich zpopelní, zajišťuje a hradí ten, kdo je použil.

Zákon o zdravotních službách tedy předpokládá, jakým způsobem bude zlikvidována placenta, nevyužije-li se způsobem předpokládaným tímto zákonem (pro výrobu léčiv, vědecké, výzkumné či výukové účely apod.) nebo naopak, bude-li placenta tímto způsobem využita. Zákon však neupravuje a tedy nevylučuje, použití placenty jiným způsobem (aniž by byly tyto jiné způsoby zákonem konkretizovány). Zde je proto na místě vycházet z obecných předpisů a předpisů vyšší právní síly. Podle občanského zákoníku (č. 89/2012 Sb.) lze zdravou placentu nepochybně považovat za součást tělesné integrity matky, kterou lze matce na žádost vydat s tím, že z ústavního pořádku (v právním řádu ČR se jedná o předpisy nejvyšší právní síly) plyne, že každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá – viz čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky, resp. čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Pokud tedy příslušné zdravotnické zákony nezakazují nakládání s placentou ve smyslu jejího vydání matce, má právní odbor za to, že vydání placenty nelze ženě za běžných okolností odeprít. Nelze ani vyloučit, že by nevydání placenty mohlo být považováno za zásah do

---

(1) Člověk, jemuž byla odňata část těla, má právo dozvědět se, jak s ní bylo naloženo. Naložit s odňatou částí lidského těla způsobem pro člověka nedůstojným nebo způsobem ohrožujícím veřejné zdraví se zakazuje.

(2) Odňatou část těla člověka lze za jeho života použít k účelům zdravotnickým, výzkumným nebo vědeckým, pokud k tomu dal souhlas. K použití odňaté části těla člověka k účelu svou povahou neobvyklému se vyžaduje jeho výslovný souhlas vždy.

(3) O tom, co má původ v lidském těle, platí obdobně to, co o částech lidského těla.

Podle § 112 OZ platí:

Člověk může přenechat část svého těla jinému jen za podmínek stanovených jiným právním předpisem. To neplatí, jedná-li se o vlasy nebo podobné části lidského těla, které lze bezbolestně odejmout bez znecitlivnění a které se přirozenou cestou obnovují; ty lze přenechat jinému i za odměnu a hledí se na ně jako na věc movitou.

rodinného a soukromého života (např. zásahu do rodinou plánovaného „rituálu“ či jiné zvyklosti související s porodem).

Na podporu shora uvedených tvrzení připojujeme odkaz na § 82 odst. 1 zákona o zdravotních službách, podle něhož se při nakládání s plodem po potratu a dále s plodovým vejcem bez obalu, plodovým lůžkem (placentou) nebo těhotenskou sliznicí, které byly vyňaty nebo vypuzeny z těla ženy, obdobně použijí ustanovení § 81 s tím, že plod po potratu lze použít pouze pro potřeby vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům. Jak je patrné, pouze pro plod po potratu jsou stanovena určitá výslovně uvedená použití, a contrario u ostatních biologických „zbytků“ zákon nevyklučuje i použití jiné.

S ohledem na výše uvedené právní odbor doporučuje, nebrání-li tomu prokazatelné důvody spočívající v nutnosti ochrany veřejného zdraví, placentu na žádost ženě, která placentu porodila, vydat.

Pro upřesnění dále uvádíme, že si lze představit i situaci, když vydání požadované placenty není, s ohledem na ochranu veřejného zdraví možné (ad § 15 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů), např. je-li matka nakažena infekční chorobou, avšak k takovému nevydání by mělo docházet pouze v krajních a odůvodněných případech.

Dále pak s ohledem na ustanovení § 15 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví, který stanoví že: „Osoba poskytující péči je povinna stanovit opatření podle odstavce 1 v provozním řádu. (...) Návrh provozního řádu a změnu provozního řádu schvaluje rozhodnutím příslušný orgán ochrany veřejného zdraví. U poskytovatelů zdravotních služeb příslušný orgán ochrany veřejného zdraví v rozhodnutí uvede, pro jakou formu, popřípadě druh zdravotní péče, obor zdravotní péče a místo poskytování je provozní řád vydáván“, lze doporučit zavedení systému skladování placenty po dobu hospitalizace ženy již placenta náleží (tedy do doby, než si ji může převzít a odnést) a dále pak vypracování předávacího protokolu obsahujícího poučení o možných rizicích pro ženu (příp. i její dítě pokud kojí) v případě konzumace placenty – lze se odůvodněně domnívat, že ne vždy je placenta požadována za účelem konzumace nicméně pro případ, že to je úmyslem dané ženy, měla by být při vydání poučena.

S pozdravem

Mgr. Jan Bačina
ředitel právního odboru

